

органу, об'єктивно необхідних і реально можливих для виконання, причому оцінці підлягає не лише факт невчинення дії, а й причини й обставини такої поведінки.

Якщо ж законодавець закріпив матеріальне право особи, але не встановив порядку його реалізації, відсутній нормативний критерій оцінки поведінки адміністративного органу. Суд може застосувати аналогію закону для забезпечення ефективного захисту права, однак така аналогія не трансформує законодавчу прогалину в порушення з боку владного суб'єкта. За відсутності визначеного законом способу реалізації повноваження орган позбавлений можливості діяти правомірно, а відповідальність за нормативну прогалину не може бути покладена на нього замість законодавця.

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35–36, № 37, ст. 446 (в редакції від 6 липня 2005 року № 2747-IV).

2. Ситников О. Критерії оцінки правомірності рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень. URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/sitnikov-oleksandr/articles/kriteriyi-ocinki-pravomirnosti-risen-dii-ci-bezdiialnosti-subjekta-vladnix-povnovazen>

3. Постанова Великої палати Верховного Суду від 19 квітня 2018 року по справі № 800/426/17. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73727775>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-102>

ПРОЦЕДУРНО-ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ВИТОКИ ОЦІНКИ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ

Бишевич Євген Володимирович

адвокат

ORCID ID: 0009-0008-1736-9775

Оцінка негативного впливу на економіку має подвійне походження, і нерозрізнення цих ліній є, на переконання автора, джерелом більшості термінологічних непорозумінь у вітчизняній літературі.

Перша лінія – процедурно-екологічна. Її початок покладено Національним законом США про політику в галузі довкілля (National Environmental Policy Act, NEPA) 1969 р., який уперше в історії права

запровадив обов'язок публічної адміністрації підготувати формалізовану заяву про вплив (environmental impact statement) до ухвалення рішення [1]. У європейському праві цю модель закріплено Директивою 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих публічних і приватних проєктів на довкілля [2] та Конвенцією Еспо 1991 р. [3]; в Україні – Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. Ключовий внесок такої регламентації полягає у запровадженні ідеї процедуралізації, сутність якої полягає в розумінні, що оцінка є не висновком про істину, а юридично обов'язковим порядком дослідження, недотримання якого є самостійною підставою для скасування рішення, незалежно від його змістовної правильності.

Другий підхід до здійснення оцінки негативного впливу на економіку походить із теорії регулювання та економічного аналізу права. Дж. Стіглер у класичній праці «Теорія економічного регулювання» показав, що регулювання систематично захоплюється тими, кого воно регулює, і тому не може презюмуватися суспільно корисним [4].

Оцінку негативного впливу на економіку доцільно осмислювати через взаємодію процедурно-екологічного та економіко-правового підходів. Перший формує уявлення про оцінювання як юридично врегульований процес дослідження можливих наслідків запланованої діяльності, що передусє ухваленню рішення. Його значення полягає у встановленні процедурних вимог до підготовки та обґрунтування владних рішень. Другий орієнтує на критичне дослідження результатів державного втручання, зокрема можливості підпорядкування регулювання інтересам окремих груп замість забезпечення суспільного добробуту.

Поєднання цих підходів дозволяє розмежувати процедурну належність оцінювання та змістову обґрунтованість його результатів. Дотримання встановленого порядку саме собою не доводить економічної доцільності рішення, а очікувана суспільна користь не виправдовує нехтування обов'язковими процедурами. Відповідно, теоретико-правове розуміння оцінки негативного впливу на економіку має охоплювати як гарантії належного дослідження, так і аналіз витрат, вигід, розподільчих наслідків та ризиків регуляторного захоплення. Такий підхід створює основу для підвищення прозорості, підзвітності й обґрунтованості державного регулювання.

Література:

1. Закон США «Про національну екологічну політику» (NEPA), історія ОВД та ін. стали предметом зустрічі фахівців довкілля України та США. URL: <https://ukraine-oss.com/zakon-ssha-pro-naczionalnu>

ekologichnu-polityku-nepa-istoriya-ovd-ta-in-staly-predmetom-zustrichi-fahivcziv-dovkilliya-ukrayiny-ta-ssha/

2. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих публічних приватних проєктів на довкілля. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_022-11

3. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_272

4. Stigler G. J. The Theory of Economic Regulation. *The Bell Journal of Economics and Management Science*. 1971. Vol. 2, No. 1. P. 3–21.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-103>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ НЕДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Омельченко Андрій Володимирович

доктор юридичних наук, професор,

перший проректор

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана,

головний науковий співробітник наукового сектору комерціалізації

об'єктів інтелектуальної власності відділу промислової власності

і комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності

Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності

НАПрН України

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-8407-8555

Базуючись на вже наведених в науковій літературі науково-теоретичних висновках, недержавне регулювання у сфері інтелектуальної власності можна визначити як здійснення врегульованого нормами права, зобов'язуючого в рамках імперативних та диспозитивних правовідносин, цілевстановлюючого, організуючого та регулюючого впливу з боку суб'єктів регулювання недержавної форми власності в межах встановлених законодавством та їх статутними документами повноважень на діяльність суб'єктів правовідносин у сфері інтелектуальної власності з метою ефективного досягнення запланованих результатів відповідно до інтересів зазначених суб'єктів [1, с. 182].